



Frissített szakmai tájékoztató

a vizes élőhelyek és tőzeglápok védelmét szolgáló HMKÁ 2 előírásról

2025. január 29.

A Közös Agrárpolitika feltételeességi szabályrendszere 2025-től új Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot előírással bővül, a vizes élőhelyek és tőzeglápok védelmét szolgáló HMKÁ 2-vel. Az uniós jog lehetővé tette a tagállamoknak, hogy ezt az előírást megalapozott indokkal csak 2025-től vezessék be, Magyarország élt ezzel a lehetőséggel.

Jelen tájékoztató célja azt bemutatni, hogy 2025. január 1-jétől milyen típusú területek tartoznak a HMKÁ 2 előírás alá, és hogy az ilyen területtel rendelkező termelőknek milyen földhasználati szabályokat kell követniük.

2024. november elején az előzetes HMKÁ 2 fedvény megismerhető lett a MePAR (Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer) és MeKIR (Mezőgazdasági és Környezeti Információs Rendszer) oldalakon, továbbá az AKG benyújtó felületen is megjelent. 2024. november folyamán a Magyar Államkincstár a mobilGAZDA alkalmazáson és/vagy az Ügyfélkapun szintén küldött tájékoztatást az előzetes fedvény alapján érintett gazdálkodóknak.

A részletes szabályokat tartalmazó rendeletcsomag (egységes kérelem rendelet, feltételeesség rendelet, MePAR rendelet) megjelenése 2025 tavaszára várható.

1. Mi az előírás szakpolitikai célja?

A követelménnyel elérni kívánt szakpolitikai cél a szénben gazdag talajok védelme a vizenyős területek, tőzeglápok megőrzésével. E területek az ökoszisztéma, a biológiai sokféleség megőrzése és az éghajlatváltozás hatásainak mérséklése szempontjából rendkívüli jelentőséggel bírnak. Amellett, hogy az Európai Bizottság számon kéri a követelmény végrehajtását, az utóbbi években jellemző szélsőséges időjárási viszonyokat figyelembe véve közös érdekünk, ennél fogva prioritást kell, hogy élvezzen ezeknek a területeknek a védelme. A lehatárolt területek egyszerre töltenek be számos környezeti funkciót:

- Nem csak a tábla szintű-, hanem a **tájléptékű vízvisszatartásban** is kulcsszerepet játszanak. A felületükön keresztül a mélyebb talajrétegekbe szivárgó víz egyszerre szolgálja a környező mezőgazdasági területek és a természetes élőhelyek kiegyensúlyozottabb vízellátását az év során.
- Az ilyen területek talaja szerves szénben gazdag, illetve további jelentős mennyiségű **légtörli szén-dioxid** megkötésére alkalmas. A már megkötött és tovább akkumulálódó szervesszén-mennyiséget a talajfelszín alatt tartva jelentősen hozzájárulunk a klímaváltozás elleni erőfeszítésekhez. Ennek érdekében csupán annyit kell tennünk, hogy bolygatás, azaz forgatás és mélyebb művelés nélkül használjuk őket a jövőben.
- Az átlagosnál magasabb víz- és szervesszén-tartalomnak köszönhetően a lehatárolt területek **figyelemreméltó mennyiségű biomasszát** termelnek ki. Felszín alatt és fölött egyaránt. A dús növényzet és a színes állatvilág a biológiai sokféleség megőrzésében komoly segítség a hazai ökoszisztémának.
- A vizenyős területek köztudottan jótékony hatással vannak a **környező területek mikroklímájának stabilitására** (elsősorban a magasabb páratartalom és a kisebb napi hőingadozás miatt), ami egyszerre jelent előnyt a mezőgazdasági termelésben és a természetvédelemben.

- A kellően nagy felületen jelenlévő talajfelszíni víztelítettség ma már tudományosan igazolt módon **befolyásolni képes a helyi csapadékviszonyokat**. Ezt a jelenséget nevezzük konvektív csapadéknak; amit hétköznapi megfogalmazásban úgy is mondhatunk: ahol van víz a földterületen, a tájban, ott nagyobb valószínűséggel hullik csapadék is.

2. Milyen területek tartoznak a HMKÁ 2 előírás hatálya alá?

A HMKÁ 2 keretében megőrzendő területeket le kellett tehát határolni. Ez azt jelenti, hogy a Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszerben (továbbiakban: MePAR) országos fedvénybe kellett foglalni őket.

Ezeknek a területeknek a nagy része eddig nem volt támogatható, mivel esetükben nem teljesül maradéktalanul és folyamatosan a mezőgazdasági művelésre alkalmas állapot – éppen a hosszabb-rövidebb vízborítás vagy a vízzel való telítettség miatt. Viszont a HMKÁ 2 szabályrendszerén keresztül megteremtettük támogathatóságukat.

A területeknek három követelménynek kellett megfelelniük ahhoz, hogy a fedvénybe kerülhessenek: (i) a mezőgazdasági területtel való megfelelő mértékű kapcsolódás; (ii) az átlagosnál magasabb széntartalom; továbbá (iii) a terület vízjárta jellege, időszakos vízzel való borítottsága. A területtípusokat tekintve a HMKÁ 2 részét képezik **időszakosan vízzel borított területek, vizenyős területek, lápok és tőzeglápok**. A mezőgazdasági területtel való megfelelő mértékű kapcsolódás azt jelenti, hogy a víz meghatározta, jellemzően mezőgazdaságilag nem hasznosított földterület kerületének több mint 70%-a mezőgazdasági területtel érintkezik, vagy a leghosszabban érintkező kerületi szakasza meghaladja a nem művelt elem kerületének 50%-át. A lehatárolt területek átlagos széntartalma (59,79 tonna/ha) magasabb, mint az országos átlagos széntartalom. Ugyanakkor a legmagasabb felszín közeli széntartalommal rendelkező területek a talajtérkép alapján jellemzően nem mezőgazdasági területek közelében találhatóak, így nem kerültek beépítésre a fedvénybe. Ilyenek például a törvény erejénél fogva szigorúan védett tőzeglápok.

Fontos megjegyezni, hogy azok a tőzeglápok, amelyek nem érintkeznek megfelelő mértékben mezőgazdasági területtel, illetve egyáltalán nincs közük mezőgazdasági területhez, nem képezik a fedvény részét. A fedvényből kimaradt tőzeglápok jellemzően nemzeti parki kezelésben vannak, és más természetvédelmi előírások által védelmet élveznek, azok közvetlen környezetében mezőgazdasági tevékenységet nem folytatnak. Ugyanígy, például egy erdő közepén elhelyezkedő tőzegláp sem része a HMKÁ 2-nek, nincs köze mezőgazdasági területhez.

Lehatárolási szempont volt továbbá, hogy a felújítási ciklus 3 éve során legalább egyszer művelték a fedvénybe került területet, de vízjárta jellege miatt nem minden időszakban volt művelhető és van legalább egy olyan időszak, amikor tartósan, azaz minimum 6 hónapig nem állt művelés alatt a talaj vízzel való borítottsága, illetve vízzel való telítettsége miatt.

A lehatárolásban a gyepeken csak a 0,1 hektárnál nagyobb, szántón pedig jellemzően kizárólag a 0,5 hektár feletti vizenyős és vízfelületet tartalmazó foltok szerepelnek. Ennek az az oka, hogy a gyepeken lévő, 0,1 hektárnál kisebb vizes területek nagy valószínűséggel kiszáradnak az év során, valamint a szántón levő, 0,5 hektárnál kisebb elemek jellemzően kis kiterjedésű tóként, mint védett tájképi elem, már szerepelnek a rendszerben. A mezőgazdasági területhasználatot ennél kisebb területek esetében az ürfelvételeken is nehezebb minden kétséget kizáróan azonosítani. Továbbá szántóterületen a fedvény részét képezhetik azok a vizenyős területek is, amelyek a lehatároláshoz vizsgált 3 évben nem tartalmaztak víztestet és általában nem rendelkeztek vizenyős területekre jellemző növényzettel (szemben pl. a gyepeken előforduló vizenyős foltokkal). Ezek többségében művelés alatt álló, de a három évből legalább egy évben

a vizenyőség miatt több hónapig nem művelt területek 5000 m² alatt is a fedvénybe kerültek, ha nagyobb kiterjedéssel rendelkeztek, mint 0,1 hektár.

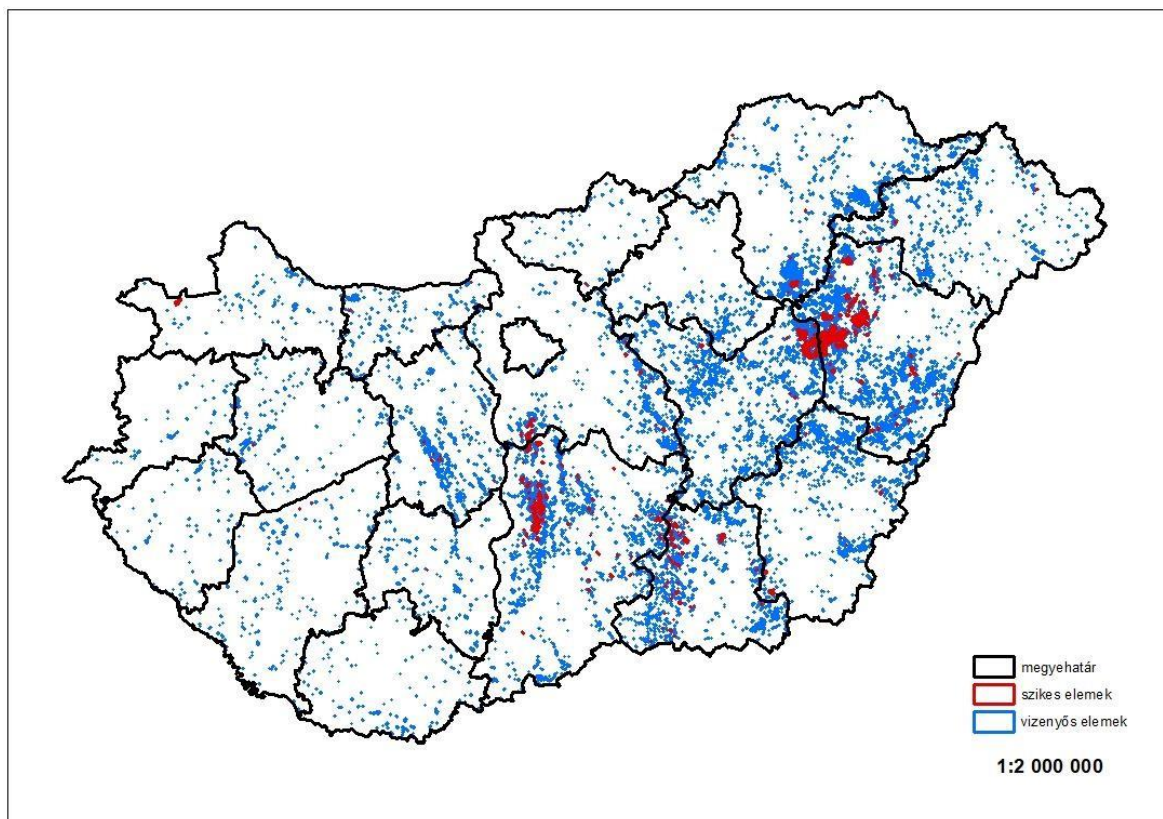
Továbbá a módszertan kialakítására vonatkozó egyeztetések során, és az uniós iránymutatások által adott valamennyi lehetőséget kihasználva a tárca azt a döntést hozta, hogy a szikes területek HMKÁ 2-be integrálása előmozdíthatja az időszakos természetes vizenyős területek megőrzését. Ennek megfelelően a HMKÁ 2 fedvény kialakításának keretében a szikes területek felülvizsgálata is megtörtént; azok a szikes foltok, amelyek teljesítették a „víz meghatározta élőhely” fogalmát, és megfeleltek az előzőekben bemutatott kritériumoknak, bekerültek a fedvénybe.

Ezeket a paramétereket figyelembe véve a lehatárolást végző szakemberek összesen 64.532 hektár potenciálisan fedvénybe kerülő területet vizsgáltak felül, melyből jelenleg **összesen 46.547 hektár terület az, amit beemelték a lehatárolásba**, mert megfelelt mindhárom kritériumnak. **Ebből 16.620 hektár aktuálisan az a területnagyság, mely eddig nem volt támogatható, de 2025-től a HMKÁ 2 védett vizenyős területként megteremtettük támogathatóságukat. Azaz összesen 29.927 hektár olyan eddig is támogatható mezőgazdasági terület került a HMKÁ 2 szabály alá, amely esetében szigorúbbak lesznek a művelési előírások.**

Fontos azt kiemelni továbbá, hogy a mostani adatok a jelenlegi MePAR és MePAR felszínborítás adatok szerinti állapotot mutatják. Ezek az adatok az egyéb MePAR folyamatokkal még változhatnak a 2025. évi egységes kérelembe kerülő „kezdő” MePAR fedvény kialakításáig.. Azonban más MePAR folyamatok során történő felszínborítás változások befolyásolhatják a fedvény végleges kiterjedését, kiemelt tekintettel arra, hogy a bekerülési paraméterek alapján (pl.: támogatható területtel történő érintkezési arány) történő be-, illetve kikerüléshez sok esetben elég egy minimális területi változás is az elem vagy környezete tekintetében.

Annak érzékeltetésére, hogy az ország mely térségeiben találhatóak jellemzően ilyen vizenyős területek, melyek a HMKÁ 2 szerinti védelem alá kerültek, a Kincstár készített egy átnézeti térképet. Továbbá a térkép alatt látható egy táblázat, melyben megyei, vizenyős és szikes terület bontásban látszódik az, hogy mely megyében mekkora terület van benne jelenleg a fedvényben, hány db blokk érintett.

HMKÁ 2 által érintett, vizenyős területek átnézeti térképe



Forrás: Magyar Államkinestár, Agrártámogatási Térképészeti Főosztály

Előzetes HMKÁ 2 fedvény adatok							
	Vizenyős területek		Szikes területek		Összesen (vizenyős és szikes)		
	Elem szám (db)	Terület (ha)	Elem szám (db)	Terület (ha)	Elem szám (db)	Terület (ha)	érintett blokkok (db)
átadott elemek összes	13383	29 973	684	16 574,50	14067	46 547	8501
Vármegyei bontásban							
Bács-Kiskun	1819	5082,26	213	1983,87	2032	7066,13	1199
Baranya	136	211,06	0	0,00	136	211,06	119
Békés	1078	1430,76	16	171,95	1094	1602,70	732
Borsod-Abaúj-Zemplén	1274	2847,07	6	492,05	1280	3339,12	618
Budapest	8	11,40	0	0,00	8	11,40	8
Csongrád	1313	2275,17	120	489,82	1433	2764,99	862
Fejér	664	1179,97	11	7,46	675	1187,44	404
Győr-Moson-Sopron	138	157,80	8	252,71	146	410,51	110
Hajdú-Bihar	2328	8221,34	203	10177,38	2531	18398,71	1227
Heves	279	621,44	2	2,83	281	624,28	190
Jász-Nagykun-Szolnok	1786	3421,93	58	2717,57	1844	6139,50	1170
Komárom-Esztergom	171	265,85	2	0,42	173	266,27	147
Nógrád	109	128,36	2	2,04	111	130,39	84
Pest	746	1714,00	26	245,66	772	1959,67	498
Somogy	228	334,60	2	4,05	230	338,65	182
Szabolcs-Szatmár-Bereg	661	1099,58	10	25,26	671	1124,84	480
Tolna	194	309,46	1	0,03	195	309,49	156
Vas	100	151,44	1	0,36	101	151,79	70
Veszprém	256	379,13	2	1,02	258	380,15	160
Zala	95	129,99	1	0,01	96	130,00	85

Forrás: Magyar Államkinestár Agrártámogatási Térképészeti Főosztály, 2025. január 22.

3. Milyen fenntartási szabályokat kell az érintett gazdálkodóknak a HMKÁ 2 keretében lehatárolt területeken betartaniuk?

A HMKÁ 2 keretében lehatárolt területeken a gazdálkodóknak fenntartási szabályokat kell betartaniuk:

1. Általános szabály, hogy a fedvénnyel érintett területen **tilos szántást végezni, a vizet levezetni**, és meg kell akadályozni a veszélyes gyomnövények és az inváziós növények megtelepedését.
 2. A **víz levonulása vagy elszivárgása után** a területen mezőgazdasági termelőtevékenység végezhető.
 3. További fenntartási szabály szántóterületen, hogy a HMKÁ 2 szerint védett részeken **tilos 25 cm-nél mélyebben bármilyen talajművelést** végezni.
 4. Amennyiben **gyepterületen** kerül lehatárolásra HMKÁ 2 szerinti védett terület, akkor azt **tilos szántóvá** átalakítani.
 5. A támogatathóság feltétele minden esetben a **jogszerű földhasználat**.
4. Az imént felsorolt fenntartási szabályok 2025. január 1-jétől, illetve a lehatárolt elemek jogszerű megismerésének pillanatától érvényesek a gazdálkodó kérelmében levő HMKÁ 2 fedvényben levő területeken. **További fontos információk**

- A vizenyős terület vonatkozásában nem lehet vis maior kérelmet benyújtani szélsőséges időjárási körülmény okozta árvíz vagy belvíz eseményre.
- HMKÁ 2 szerinti vizenyős területeken a nád jelenléte nem minősül a minimumkövetelmények megszegésének, továbbá a veszélyes gyomnövények és inváziós növények jelenléte nem minimumkövetelmény megszegése miatti szankciót, hanem legfeljebb feltételeesség szankciót eredményez.
- Az előzetes HMKÁ2 fedvény a MePAR portál felületén a Fedvénytár/Alapfedvények rétegei között "HMKÁ 2 védett vizenyős terület" rétegnéven érhető el:
<https://mepar.mvh.allamkincstar.gov.hu/>



- Az előzetes HMKÁ2 fedvény ellenőrzése, illetve felülvizsgálata jelenleg még folyamatban van, ezért most a Magyar Államkincstár kollégái még meg tudják vizsgálni az esetleges észrevételeket és megalapozottság esetén be is tudják építeni azokat a 2025. évi egységes kérelem (EK) alapját képező MePAR verzióhoz tartozó fedvénybe. **Ugyanakkor erre csak a MePAR adatok februárban történő véglegesítéséig, azaz 2025. február 21.-ig van lehetőségük.**
- Az esetleges észrevételekkel kapcsolatban kérjük, hogy első sorban a 22/2024 AM rendelet 1. § 22. pontjában meghatározott vizenyős területnek nem megfelelő, de az előzetes fedvényben lehatárolt vagy a paramétereknek megfelelő, ugyanakkor le nem határolt elemekre vonatkozóan küldjék meg észrevételeiket. A terület pontos beazonosítása érdekében adják meg azok helyét (blokk és érintett helyrajzi szám, vagy 2024. évi EK kérelemben beadott parcella megadásával) és a vélelmezett eltérés pontos

leírását.

A HMKÁ2 előzetes fedvénnyel kapcsolatban felmerülő észrevételeket az alábbi e-mail címen várjuk:

mepar_ugyfelszolgalat@allamkincstar.gov.hu

5. Gyakorlati példák

A következő felvételeken abban kívánunk segítséget nyújtani a gazdálkodóknak, hogy a terepi valóságban hogyan is néznek ki azok a területek, amelyek bekerültek a HMKÁ 2 lehatárolásba.

Néhány példa ortofotókkal és terepi fotókkal a fedvénybe került területekről

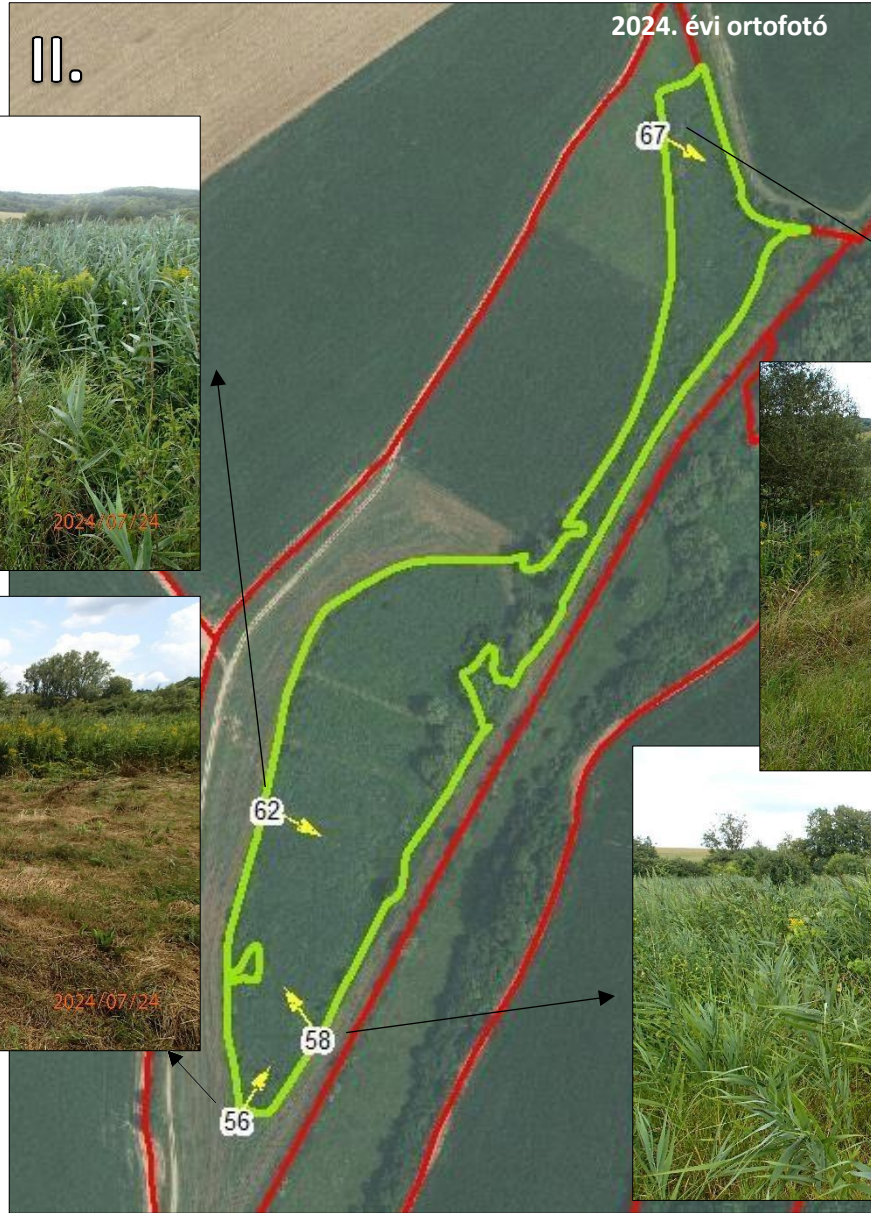
Forrás: Magyar Államkincstár, Agrártámogatási Térképészeti Főosztály. A terepi felvételek 2024 nyarán készültek



2024. évi ortofotó

II.

2024. évi ortofotó

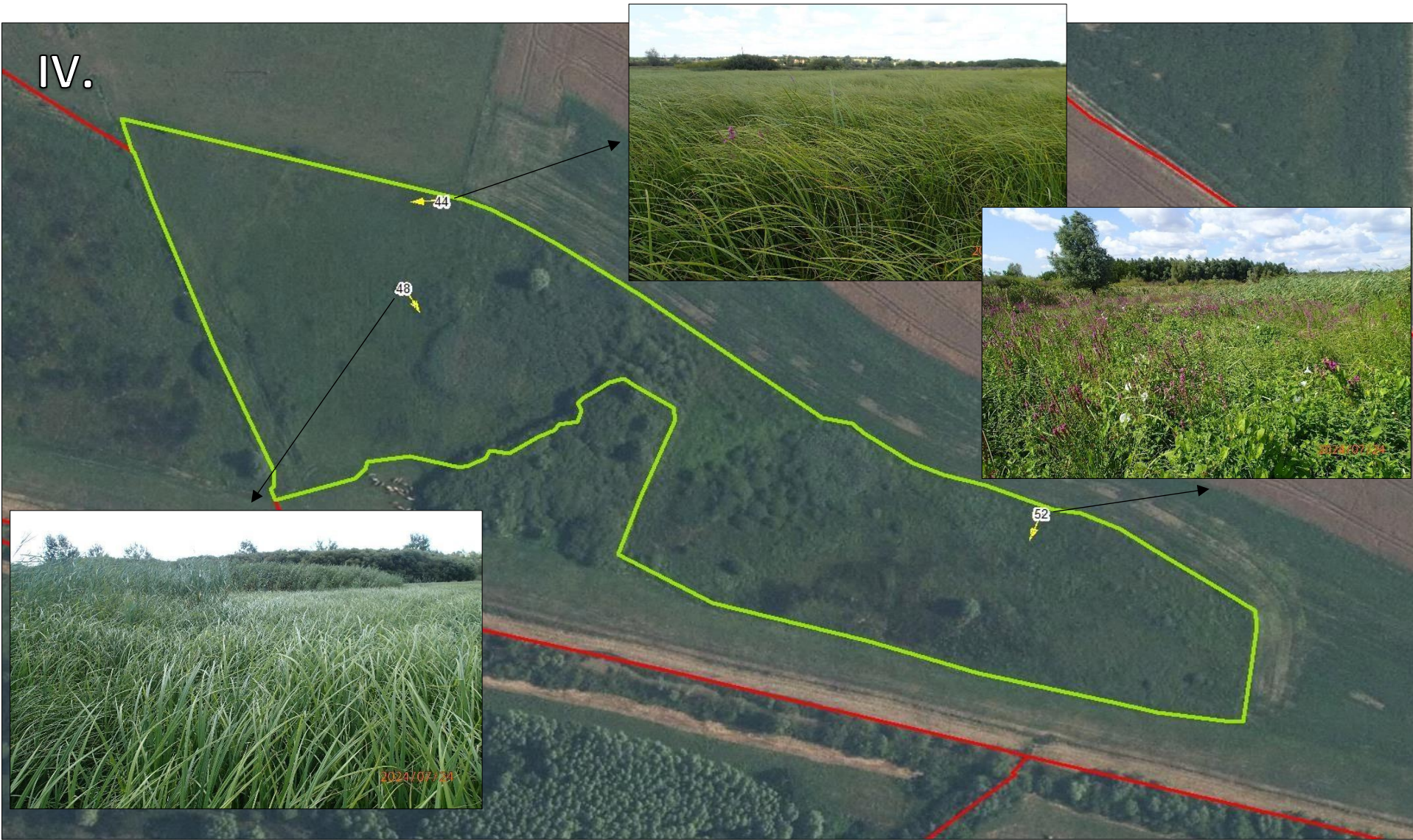


III.



2024. évi ortofotó

IV.



V.



2024/07/24

2024/07/24

2024/07/24

2024. évi ortofotó

VI.



2024. évi ortofotó